ידיעות הטומאה פרק שני שבועות יט.

דבעי למיכתב בהמה וחיה [6]**לכדרבי כתיב נמי שרץ כדתנא** [7]**דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה** [8]**ורבי אליעזר האי** [1]**בה מאי עביד ליה פרט** [9] **למתעסק ורבי יוחנן אמר משמעות דורשין איכא בינייהו וכן אמר רב ששת משמעות דורשין איכא בינייהו דרב ששת מחליף דרבי אליעזר לרבי עקיבא ודרבי עקיבא לרבי אליעזר** [10]**בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו אמר ליה הרי העלם טומאה בידו** [11]**וחייב אדרבה הרי העלם מקדש בידו ופטור אמר רב אשי חזינן אי מטומאה קא פריש הרי העלם טומאה בידו וחייב אי ממקדש קא פריש הרי העלם מקדש בידו ופטור אמר ליה רבינא לרב אשי כלום פריש ממקדש אלא משום טומאה כלום פריש מטומאה אלא משום מקדש אלא לא שנא** [12]**תנו רבנן** [13]**שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך בראשון ולא נכנס בשני ונכנס חייב הלך בראשון ונכנס הזה ושנה וטבל ואח"כ הלך בשני ונכנס** [14]**חייב ר"ש פוטר ורבי שמעון בן יהודה פוטר בבולן משום ר' שמעון: בבולן ואפילו**

לכדרבי. בפ' קמא (לעיל דף ז.) אקרא אני מיה בהמה למה נאמרה כו': **פרט למתעסק.** בדבר הימר ונא לידו ואיסור ולא נתכוין לגופה של זו כגון נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר נתכוין לאמתו והרי אחותו עמה במטה ונשמטה אמתו ונפלה אחותו ממתיה ואיהו מייב נתכוין לחתוך כסבור תלוש ונמצא מחובר או כסבור היום חול או כסבור מלאכה זו מותרת ומ"מ לזו נתכוין וכן בא על אחותו ונתכוין לגוף זה כסבור היא אשתו: **דרב ששת מחליף כו'.** כשהיה שונה משמעתו פעמים מחליף דברי זה לדברי זה ולא היה מקפיד לפי שאין ביניהם חיוב ופטור: **העלם זה וזה.** טומאה ומקדש מהו לרבי אליעזר ור"ע דפטרי על העלם מקדש: **אי מטומאה פריש.** אי מחמת טומאה שהודע לו פירש מן העבירה [10](ומביא קרבן) שאמרו לו טמא אתה: **הרי העלם טומאה בידו.** מיגלגלי מילתא שביאתו למקדש בשביל העלם טומאה היה: **ואי ממקדש קפריש.** שאמרו לו מקדש הוא זה ומחמת כן מודה על ביאתו ולא הזכירו לו טומאה מיגלגלי מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו: **כלום פריש ממקדש כו'.** כשהודיעוהו אחד מהם שם אל נכו לומר מה בכך ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם שניהם היה בידו: **אלא לא שנא.** ופטור: **אחד טמא.** מת קבור בו ות"ל להלך אלא יאהיל: **והלך בראשון.** ואינו יודע אם בטמא אם בטהור ולא נכנס למקדש: **בשני ונכנס.** ומזר והלך בשני וידע שהלך בשניהם והרי הוא טמא ודאי ונכנס למקדש בהעלם טומאה שנתעלם ממנו טומאה: **חייב.** קרבן עולה ויורד שיש כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך בראשון.** וידע שהוא ספק טמא: **ונכנס.** למקדש בהעלם טומאה ששכח הילוכו בשביל זו: **ופוס ושנה.** הזה בשליבי ושנה בשביבי וטבל: **וחזר והלך בשני.** וידע שהוא ספק טמא: **ונכנס.** למקדש בהעלם טומאה: **חייב.** לו מחמת ביאה ראשונה לו מחמת ביאה שניה דמה נפשך לו ביאה ראשונה לו ביאה שניה בטומאה היתה: **ור"ש פוטר.** דאין כאן בחתת מכולן ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שני שי ספיקא היא שהרי טהר לו מטומאה ראשונה אם הראשון הוא הטמא: **פוטר בבולן.** אף בראשונה ולקמן (ע"ב) מפרש לה: ואפילו

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדרבי. בגלא מיה נמי מגי למדרש הכי אקרא אני בכל דבר טמא אגלא לאו דוקא נקט מיה וחיה נמי לא נכתבה אגלא בשביל דבר שנתחדש בה כדתנא דבי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט מיה במילתיה נקט נמי הכא בהמה וחיה כדרבי ותימה דנפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) משמע דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל מיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש משום דאיצטריך בהמה טמאה לגופה והשתא בגלא מיה נמי הוה דרש' ג"ש דבהמה דמכל דבר טמא נפקא ויש לומר דאי לאו בהמה בכלל מיה לא הוה דרש' ג"ש דבהמה טמאה אע"ג דכתיב בכל דבר טמא אגלא ה"א דאמו פרטי לאשמועינן דבעינן דידע לי בשרן איטמא לי בגבילה איטמא אפילו לרבי עקיבא אבל השתא דבהמה בכלל מיה הוי כאילו כתב בהמה כ' פעמים ש"מ לכדרבי הוא דאתא ולר' אליעזר אתא נמי לאשמועינן דבעינן דידע לי בשרן לי בגבילה איטמא משרן ובגבילה ולר"ע כיון דע"כ משום דבהמה בכלל היה כדפרישית מהשתא ש"מ בכולהו לא נכתב אגלא בשביל דבר שנתחדש בה ולא בעינן דידע במאי איטמא: **פרט** למתעסק. בפרק קפק אכל (כריתות דף יט:) מסיק מתעסק דמאי לי דחלבים ועריות חייב שכן נהנה אגלא מתעסק דשבת כדשמואל ובקונטרס לא דק דהזכיר נמי מתעסק דעריות ומיהו תימה דאמאי איצטריך בה פרט למתעסק דשבת מיפוק ליה מטעמא דשמואל דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר למייב בחלבים ועריות משום דנהנה ונראה דאיכא תרי גווני מתעסק כגון נתכוין לחתוך מחובר זה ומתך מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון נתכוין לחתוך את התלוש ולהגביה את התלוש למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ונמצא מחובר דנעשית מחשבתו ומיפטר משום בה פרט למתעסק ובתרוייהו מיירי שמואל ומשום הכי קאמר בכריתות אגלא מתעסק דשבת כדשמואל דמיירי נמי דאמר התם דפטור מטעם דבעינן מלאכת מחשבת ואמילתא דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר למייב בחלבים ועריות דנהנה ונראה דאיכא תרי גווני מתעסק כגון נתכוין לחתוך מחובר זה ומתך מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון נתכוין לחתוך את התלוש ולהגביה את התלוש למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ונמצא מחובר דנעשית מחשבתו ומיפטר משום בה פרט למתעסק ובתרוייהו מיירי שמואל ומשום הכי קאמר בכריתות אגלא מתעסק דשבת כדשמואל דמיירי נמי שמואל במתעסק דמיפטר משום בה לר' אליעזר אגלא שלא חשש לפרק אגלא טעם דמלאכת מחשבת דלא מיירי בה רבי אליעזר וכתלב נמי איכא תרי גווני מתעסק כגון נתכוין לאכול תלב זה ואכל תלב אחר דחייב בגלא טעמא דנהנה דלא שייך למיפטריה מטעם מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון נתכוין לחתוך את המחובר ואיהו מייב נתכוין לחתוך את זה ומתך זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אגלא נראה כדפרישית: **הרי העלם טומאה בידו** וחייב. תימה דהכא ולקמן בפרק שליבי (דף כו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן לחיובא ובפרק בלל גדול (שבת דף ע: ושם) גבי העלם שבת [11]והעלם מלאכה פשיט לפטור וי"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דלייבי כיון דאיכא נמי העלם טומאה אבל התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דבשגגת שבת חדון מלאכות לא מיחייב אגלא חדא השתא נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו **ופטור.** אומר רבינו תם דלא מיפטר אגלא מקרבן עולה ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דאמר בפ"ק (לעיל דף כ.) דעל שאין בה ידיעה בתחלה ששעיר החיצון מכפר אלמתא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ביה חטאת קבועה לא הוה חיצון מכפר אמידי דבר קרבן הוא התם ולאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין בה יש בה מיש בה ומיהו קשיא דליישנא דקאמר הכא דפטור משום דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שליבי (דף כד:) גבי יש אוכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל את הקדש ומוקי לה בגשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש כדאמרינן לקמן בפרק שליבי (דף כה:) גבי שבועת העדות: **אמר** רב אשי חזינן **אי מטומאה קפריש** כו'. תימה מנא ידעינן אי משום דא"ל טמא אתה ופירש דלמא אי הוו א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא אי הוו א"ל נמי טמא אתה לא הוה פרש אגלא השתא דא"ל תרוייהו פרש ונראה דרב אשי לא בא לפשוט הבעיא אגלא בא לפרש שפעמים יש לברר איזה שכוח ממנו יותר כגון דמיסייליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם טומאה בידו ואם [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכוחין בשוה והאי מבעיא לן ולגבי שבת בפרק בלל גדול (דף ע:) י"ש שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה בידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי צריך לפרש וכי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשנו אגלא גר' אי [7]משבת קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פרש משיב פרש ממחת טומאה כיון דקרבן ע"י בתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופרש ידיעה בתרייתא דמקדש הוא ופטור וכענין זה יש לפרש הכא דלקמן (דף כו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ והכא דשבת: **הלך בראשון ונכנס כו'.** אי בהא"י אחד מיירי בחד נמי מייב דספק טומאה בהא"י ספיקו טמא אבל הכא מיירי בהא"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

עשו

מסורת הש"ס

(א) לעיל ז. [חולין עא.], (ב) ב"ק סד: סוטה ג. [מנחות י. כתובות מג.], (ג) כריתות יט., (ד) שבת ע:, לקמן כו. [פנהדרין סב.], (ה) כריתות יח: יט. [כל הסוגיא עד סופן], (ו) רש"ל מ"ז,ז) והעלם מלאכות כל"ל. רש"ל, (ח) וגי' מהרש"ל משום שבת.

תורה אור השלם

(ו) אוֹ הוֹדַע אֵלַיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים: ויקרא ד כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק. נ"כ עיין בפנהדרין דף סב ע"ב ובתוספות דף ה ע"ש:

מוסף רש"י

כל פרשה שנאמרה ונשנית כו'. מורחיק דקרא לחזור ולשנות את הלמוד מפני דבר אחר המתחדש בכפילתו (מנחה ג.). אחד טמא ואחד טהור. ואין יודע איזה טמא ואיזה טהור (כריתות יח.). ולא נכנס. למקדש (שם). בשני ונכנס. למקדש, ובכיפתו נעלמו ממנו מקדש וידע טומאה, דהוה ליה ידיעה בתחילה ובסוף והעלם ביניהם (שם ושמו"ק). חייב. על כיתת מקדש, דממה נפקא ליכא ידיעה ודאית ומעתה הוא שהרי הלך בשתיהן (שם). ואח"כ הלך בשני ונכנס. ובכיפתו כשני נעלמה ממנו טומאה דכניסה ראשונה, חייב (שם). ר"ש פוטר. כיון דשני טומאות ביטלו, אבל חדא וחדא כניסה ליכא למימר שכל זה הוא הטהור, והילכך ליכא ידיעה ודאית בתחלה, ובטומאת מקדש בעינן ידיעה בתחלה ובסוף והעלם ביניהם, וה"ק דמחייב מפרש טעמיה לקמן (שם יח.).

עין משפט נר מצוה

נו א מי' פי"ח מהל' שגגות הלכה ח:
נח ב מי' שם הל' ו:
נט ג מי' שם הל' ז:

רבינו חננאל

למכתב בהמה וחיה לכדרבי. דתני רבי אומר אקרא אני חיה. בהמה למה נאמרה כו'. כדכתיב לעילא. איידי דכתיב בהמה וחיה כתב נמי שרץ טמא ונעלם. וכדתנא דבי ר' ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. ור' אליעזר כיון דלא צריך לידע באיזה חטא הוא שחטא. בה מאי דריש ביה. ואמרינן פרט למתעסק בחטא שאינו חייב מאי טעמא דבעינן בה כוון לכך יחחייב אבל דלא קא מיכוון למעשה כלל פטור. בין לר' אליעזר בין לר' עקיבא על העלם טומאה חייב על העלם מקדש אינו חייב: בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם טומאה והעלם מקדש מהו. כגון שנעלם ממנו שנטמא. וגם נעלם ממנו שזה הבית בית המקדש הוא. א"ל הרי העלם טומאה בידו וחייב. וא"ל רבא אדרבה הרי העלם מקדש בידו ופטור. ובא רב אשי ואמר חזינן אי מטומאה פריש כו'. ודחה רבינא דברי רב אשי וא"ל לא שנא: ת"ר שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך בראשון ולא נכנס במקדש בשני ונכנס חייב כו' עד ור' שמעון בן יהודהפוטרבכולם משום ר' שמעון. ואקשינן פוטר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com